

Бідняк Ганна Сергіївна
старший викладач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії

Форостян Олександр Сергійович
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Огляд місця події є ключовою інформативно-пошуковою слідчою-розшуковою дією. Вона часто проводиться як першочергова слідча (розшукова) дія після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Так, відповідно до ч. 3 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей в ЄРДР, що здійснюється негайно після завершення огляду. Таке виключення для даної слідчої (розшукової) дії зроблено законодавцем тому, що нерідко тільки завдяки огляду місця події можна встановити наявність ознак злочину й прийняти рішення щодо відкриття кримінального провадження.

Враховуючи важливість проведення даної слідчої (розшукової) дії ті помилки, які допускають слідчі, особливо за браком досвіду, при огляді місця події негативно впливають на результативність, швидкість та повноту досудового розслідування. Більше того, повторний або додатковий огляд місця події не завжди може дати результат, внаслідок багатьох факторів, зокрема: зміну обстановки на місці події, втраті об'єктів, слідів або через їх зміну.

Так, помилки, які допускають слідчі під час огляду місця події можна поділити на 3 види: процесуальні (передбачені кримінально-процесуальним законодавством України); тактичні (пов'язані з послідовністю методів, прийомів огляду місця події) та технічні (помилки у порядку та способів використання технічних засобів та криміналістичної техніки). Ми звернемо увагу, на тактичних та технічних типових помилках, які допускають слідчі під час здійснення огляду місця події.

К технічним помилкам можна віднести, неправильність використання спеціалістом та слідчим технічних засобів та криміналістичну техніку, наприклад несправність фотоапарата та відеокамери, що унеможлиблює здійснення фото та відео фіксацію.

Так, наприклад для встановлення наявності та вилучення видимих слідів, огляд поверхонь предметів і слідів спочатку проводять при природному освітленні без застосування будь-яких заходів технічного оснащення. Другим етапом оглядають предмети при штучному освітленні у косо падаючих променях за допомогою криміналістичних луп та ультрафіолетових освітлюва-

чів. Зазвичай застосовується лупа з великим полем зору і невисоким ступенем збільшення (2,5-х). Особливо зручна лупа з підсвічуванням, що є в комплекті науково-технічних засобів для слідчого. Дрібні деталі вивчаються за допомогою 10-кратної вимірювальної лупи, що кріпиться на штативі зі шкалою, що дозволяє проводити виміри з точністю до 0,1 мм. Спостереження люмінесценції під впливом ультрафіолетових променів здійснюється в затемненому приміщенні. Для дослідження невеликих об'єктів, можна затемнити будь-яку частину кімнати. При роботі з ультрафіолетовим освітлювачем необхідно зважати на те, що деякі речовини починають люмінесціювати не одразу після опромінення, тому не слід поспішати з переміщенням освітлювача з одного об'єкта на інший. Найбільший ефект люмінесценції виникає при спрямуванні пучка променів перпендикулярно до досліджуваної площини. Робота в затемненому приміщенні потребує деякого звикання (адаптації зору), у зв'язку з чим ефективно спостереження можливо через кілька хвилин після настання темряви. Ультрафіолетовий освітлювач слід увімкнути за 3–5 хвилин до використання, щоб його лампа ввійшла в стабільний режим випромінювання [2, с.15].

Науково-технічним засобом, який забезпечує комплексну фіксацію оточуючої обстановки із здійсненням точного відображення зовнішнього вигляду, форми, вимірюванням відстаней між об'єктами, їх взаємного розташування та розмірів, є лазерний 3D сканер. За допомогою відповідного програмного забезпечення, використання 3D сканеру дозволяє протягом невеликого проміжку часу створити точну фотореалістичну модель ділянки місцевості, розглянути її з будь-якого ракурсу та відстані як в цілому, так й окремі об'єкти. Важливим є й те, що дане програмне забезпечення дає можливість проводити реконструкцію об'єкту та здійснювати різного роду операції з окремими об'єктами як у 3D моделі, так і окремо від неї, імпортувати у 3D модель місця, що скановано, інші трьохвимірні об'єкти для ілюстрації їх розташування в певні проміжки часу [4].

Серед основних напрямів таких інноваційних застосувань виділяють:

– візуалізацію приміщень зі створенням найбільш реалістичної картини відсканованих просторів і можливістю за допомогою відповідних комп'ютерних програм проводити вимірювання для будь-якої точки у межах об'єкта сканування;

– огляд місця події з певної точки: 3D-сканування дозволяє проводити огляд

місця злочину з точки, в якій перебував правопорушник або його жертва, і наочно продемонструвати саме те, що було видно з цієї точки;

– аналіз слідів крові: 3D-сканування дозволяє криміналістам створювати зображення слідів крові у тривимірному зображенні, відтворювати траєкторії бризок крові і переглядати їх у межах місця події;

– техніку дактилоскопіювання: 3D сканування дозволяє прискорити процедуру дактилоскопіювання (сканер витрачає менше ніж одну секунду на палець); у подальшому розробники обіцяють збільшити його швидкість за рахунок сканування усіх десяти пальців за один раз. Відсутність контакту зі

сканером зменшує забруднення поверхні скла або «змазання» відбитка через випадкове смикання пальцем, а отже, підвищує якість сканування. У базі даних відбиток зберігається у вигляді тривимірної моделі;

– балістичні експертизи: експерти мають змогу вивчати не плоске зображення

кулі, а її повноцінну 3D-модель, на поверхні якої чітко відтворюються жолобки і борозенки, залишені після пострілу, за якими експерти можуть з достовірністю ідентифікувати застосовану зброю. Крім цього, за допомогою 3D-моделювання можна точно розраховувати і наочно продемонструвати траєкторію кулі;

– реконструкцію ДТП: відновлення сценаріїв і причин дорожньо-транспортних

пригод, детальне зображення та збереження усіх пошкоджень і доказової бази для подальшого розслідування [3].

Незважаючи на свої переваги, сучасна техніка також має свої недоліки. Зокрема, велика вартість зазначених пристроїв обумовлює вельми повільне впровадження їх в практичну діяльність.

Таким чином, слід зазначити, що огляд місця події є досить складною та водночас важливою слідчою (розшуковою) дією, яка дає основні вихідні дані, необхідні для визначення можливих напрямів розслідування. Задля неприпустимості втрати інформації він повинен проводитися з дотриманням вимог процесуального законодавства та криміналістичних рекомендацій та з використанням сучасних інноваційних технологій.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. коментар / [за заг. ред. професорів В. Г. Гончаренко, В. Т. Нора, М. Є. Шумила]. / К. : Юстініан, 2012, 1224 с.

2. Огляд місця події: виявлення та вилучення об'єктів біологічного походження: Методичні рекомендації / Міністерство внутрішніх справ України, Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр; [авт.-упоряд.: С. І. Перлін, С. О. Шевцов, Н. М. Косміна, В. В. Іонова]. / Х.: Х.: ФО-П Чальцев О. В., 2009, 100 с.

3. Непорада А.С. Новітні технології в криміналістиці: 3D-сканування під час огляду місця події / Криміналістичний вісник : наук.-практ. зб. / [голов. ред. В.В. Черней] / ДНДЕКЦ МВС України; НАВС. / К. : ПК «Типографія від «А» до «Я», 2016. / No 2 (26). / с. 141-144.

4. Офіційний сайт компанії Panorama Tools graphical user interface [Електронний ресурс]. / Режим доступу : <http://www.ptgui.com>.